

ГЛЕБ АНФИЛОВ ДВОЙНА ПРИМКА

Превод от руски: [Неизвестен], 1964

chitanka.info

Надвесени над масата, двамата пишеха и си подхвърляха къси фрази: „Я подай линийката!“ или „Ама че кучешки интеграл!“ Третият стоеше край тях и чакаше. Поглеждаше малкия червенобузест Юри Бриг. А той беше тикнал замислено кибритена клечка в уста и потъркваше носа си с пръст. По едно време сърдито подхвърли: „Имаме ли монографията на Ермаков?“ и бързо се втурна към библиотечния шкаф. Гледаше и невъзмутимия Саша Гречишников, който спокойно нижеше мънистени редове от математични знаци. Понякога Саша преставаше да пише и се замисляше с опряна в ръката глава. И после пак започваше да пише и да прелиства тетрадката, върху чиято корица стоеше надпис: „М. Рубцов. Вълни на съществуването. Теория и принцип на опита.“

Това продължаваше вече час, а може би и повече. А преди това имаше бурна препирня: и Юри Бриг, и Саша Гречишников съвсем не бяха съгласни с извода на Май Рубцов, че съществува ефект на виртуалния възел и непосредствено умножаване на телата. Сега те лично пресмятаха, проверяваха, стъпка по стъпка повтаряха веригата от разсъжденията на Рубцов. Беше и интересно, и важно, защото всичко това се намираше във връзка със собствената им работа. Според предварителната уговорка Май трябваше да си мълчи.

Юри се понадигна, обяви физкултпауза и започна да подскача, отмятайки високо пети. Саша каза:

— Не ми пречи! Разтърсваш ми мозъка!

— Като че ли има какво да се разтърсва — измърмори Бриг, но престана да подскача. Това беше нормално за отношенията им.

— Слушай, щурчо — каза след малко Саша, — ти не помниш ли отговора на Малишев по третото възражение на Сади?

— Той изследваше функцията на съществуването и доказа, че интегралът на обобщената причинност не се отдалечава, а се доближава.

— До какво?

— Струва ми се, че до два пъти пи-тета!

— До пи-тета! — поправи го Май.

— Ти си трай! — каза Саша.

— Точно така! — потвърди и Бриг.

— Добре, карайте нататък! — млъкна покорно Май.

Саша пишеше кръглите си букви и се усмихваше едва-едва. Май знаеше, че той се усмихва винаги когато работи. Например преди пет години той се подготвяше в читалнята за семинар. Тогава при Саша дойде една миловидна девойка — оказа се, че тя е негова първа братовчедка, Лита, студентка от първи курс журналистика... Май с досада помисли, че вече две седмици не се е виждал с нея. Последния път бяха празнували заедно настаняването на Бриг в нова квартира. Беше чудесно — пиха бира, ядоха някакви загадъчни банички. През цялото време Лита бе докосвала с лакти Май... Леко пийналият Бриг както винаги бърбореше, каквото му дойде на ум, включително и за способността да се предвижда. Привеждаше за пример някакъв старец, който предсказал деня и часа на падането на Сихотеалинския метеорит. Затворили стареца като паникьор, но след падането на метеорита го освободили. И сега той работел като нощен пазач в един магазин и ловко предсказвал дните на ревизия, за което директорът го ценял извънредно много.

Май си спомни как тогава Саша рече: „Това е по твоята част, Май! Насрецни потоци на времето!“, а Лита отвърна: „Ще видим, ще видим!“ и обеща да напише фейлетон „Мракобеси в тогите на учени“ и заяви освен това, че трябва „овреме да ги спират и превъзпитат“ и че те „съвсем са се откъснали от днешния ден“.

На това Май мечтателно бе отговорил, че той действително би искал да се откъсне от днешния ден... Да се откъсне от днешния ден... Изобщо беше приятна вечер... А после изведнъж му дойде идеята за възела и за умножението на телата... И започва тая мъчителна денонощна работа. А равносметката — ето я, една тетрадка, на която Барклай естествено не вярва. И не само Барклай, а и Бриг, и Гречишников! Впрочем Май си имаше вече не само тетрадката...

— Струва ми се, че съм готов! — каза Саша. — Ти как си, Юрий Лвович?

— Аз отдавна съм готов... или по-точно, остана ми съвсем мъничко...

— Ела тогава! — Саша запуши и тръгна към прозореца.

Бриг довърши последното преобразуване, пъкна в устата си кибритената клечка и едва не я запали като цигара. Бързо отдръпна огъня от стърчащата до самите му устни главичка на клечката.

— Ай, дявол! — и я изплю.

— Е? — попита Саша.

— Не можах да открия грешка. Трябва да огледам всичко още веднъж по-внимателно в къщи.

— Няма грешка! — каза Май.

— Аз също не намерих — рече Саша. — Излиза, че ти си гений! Или пък някъде има грешка.

— По-вероятно е да съм гений! — каза Май. — Заедно с вас!

— Може би — кимна замислено Саша. — Във всеки случай, браво! Ти трябва да дойдеш при нас — в Института по пространството!

— Рано е — каза Май.

— Лютиков ще те лапне веднага — каза Бриг. — Той обича такива фокуси. Аз съм му разказвал някои работи.

— Рано е! — повтори Май.

— Виж, Барклай ще те стъпче и едно мерси няма да каже дори!

— Няма да ме стъпче! — Май извади от джоба си двадесеткопейкова монета и я постави на масата. — Момчета, тая пара вчера се раздвояваше.

— Лъжеш! — в един глас извикаха Саша и Юри. — Документирал ли си го?

— Не успях. Не го очаквах. И стана за не повече от половин час. Току-що бях завършил генератора на съпровождачното поле...

Двамата поеха един след друг монетата, заразглеждаха я, а Бриг, неизвестно защо, я опита със зъби.

— Истинска е — усмихна се Май. — Никел като никел.

Лицата на другите изразяваха недоверие. Саша внимателно попита:

— Не ни поднасяш, нали, Май Сергеевич?

— Не.

— А ако е било халюцинация? — попита Бриг.

— Не! — каза Май. — Истина беше.

ПОЯВЯВА СЕ ДВОЙНИКА

В Института по изследване на вакуума Май се яви в добро настроение. Подсвирквайки си, той се заизкачва по стълбата. В лабораторията бяха само изчислителят Климов и инженер-монтажникът Иос. За пръв път от две седмици Май ги погледна приветливо:

— Поздрав на вакуумджиите!

Иос се усмихна и кимна, а Климов си стоеше с каменно лице.

— Не разбрахте ли духовитостта ми, Климов? — попита Май. — Та това е оригинално: вакуумджии! Римува се с „локумджии“. Току-що се сетих, че ние сме вакуумджии, а не структурни вакуумчици. Отлична дума!

— Бърборко! — обидено каза Климов, когато Май влезе в кабинета си. — Какво го е прихванало?

— Защо? — рече Иос — „вакуумджии“ не е чак толкова лошо.

Някъде нещо хлопна и вратата на кабинета на Рубцов се откряна.

— Хулиганство! — изкрещя оттам Май. — Пак отваряте вратата! Аз бих помолил...

Иос стана, затвори вратата и каза:

— Рубцов се е видиотил напълно, бедният! Ту уморен, ту весел, ту побеснял!

— Да — съгласи се Климов и добави шепнешката: — Време е да го махнат от тая работа!

— Защо да го махат? — измърмори Иос. — Той изглежда си е наумил нещо, защото работи като вол.

Пет минути те седяха мълчаливо. Сетне от стаята на Рубцов се разнесе гръм. Именно гръм — някакъв провлечен тътнеж, съвсем различен от пукотевицата на газов взрив или трясък от удар. Това беше приглушен грохот, не много силен, по-скоро притъпен. Той продължи две секунди.

Климов и Иос се втурнаха в стаята на Рубцов.

Май стоеше зад пулта на инсталацията за сгъстен вакуум. На пода до него лежеше контейнерът с течен азот. От отвора му се издигаха бели пари.

— Какво стана? — попита Климов.

Зашеметеният Рубцов не отвърна нищо. В стаята дотича и един момък от вътрешната охрана.

— Пожар ли има?

Май посочи камерата.

— Звукът излезе оттук. Влязох в голямата прогноза!

— Каква прогноза? — попита Иос. Но Май пак не отговори.

— М-да-а! — проточи многозначително Климов и пристъпи към камерата.

— Почакайте! — спря го Май, сетне се обърна към момчето от охраната: — Бягай бързо за лекар!

Момчето изхвъркна да изпълни поръчката.

— Изключете поне тока! — каза Йос.

— Не, не! Не бива! В никакъв случай! — извика Май.

— Защо?

— Не бива да се изключва! Опитът продължава! — Май започна да отвинтва гайките на външния похлупак на камерата.

— Каква дивотия! Нищо не разбирам! — рече Йос, като поемаше гайките и ги редеше на масата.

След като отвинти и последната гайка, Май издърпа дебелия врата на камерата. В това време се завърна и момчето от охраната. Водеше със себе си институтския лекар.

— Ето! — рече момчето. — Вече я отварят.

— Добре, добре! — каза лекарят. — Не се вълнувайте!

Май продължи да дърпа ръчката. Камерата се поразтвори. Там, на малката пластмасова масичка, в неестествено свита поза, сложил глава върху дланите си, лежеше човек. Той или спеше, или беше в безсъзнание.

Лекарят пое инициативата. Той се вмъкна в камерата, прихвана внимателно легналия и го поразтърси за раменете. За момент изпита чувството, че до него стои нещо трепкащо, неясно, почти невидимо. С усилие на волята лекарят се отърва от привидението, после изнесе човека и го постави на пода. Веднага започна да масажира врата и слепоочията му.

— Нищо, нищо... нормално... никакви рани... само малък шок!

Май запълзя на колене. Като пречеше с глава на лекаря, той се взираше в лицето на лежащия. А той отвори очи и завъртя глава.

— Край! — Май се изправи на крака. — Опитът е завършен!

Той затвори камерата и завинти гайките.

— Опитът още не е започнал! — каза лежащият човек. Гласът му беше тих и твърде много приличаше на гласа на Май. След това той каза: — Поздрав на вакуумджиите!

— О, боже! — пошепна Май.

Лежацият се надигна. Климов, Иос, лекарят и момъкът от охраната не можеха да повярват на очите си. В този, когото бяха измъкнали от камерата и сега идваше в съзнание, те познаха Рубцов! Втори Май Рубцов! Смаяни, те гледаха ту единия, ту другия.

— Тъй, тъй, точно тъй! — задавено продума Май, като се приближаваше към Двойника. — Ето какво значи да влезеш в голяма прогноза! — Очите му бяха възпалени. Той се обърна към Двойника: — А сега какво?

Двойника не отговори веднага. Той се загърна, пооглади смачканата си престилка, на която, както и на престилката на Май, липсваше средното копче. Спокойно, сякаш си припомняше нещо, той каза:

— Сега те ще изтичат да уведомят началството какво се е случило, но ще оставят момчето да варди.

— Аз да отида ли с тях?

— Не.

Иос, който беше се оправил от първата изненада, попита:

— Какво става, Рубцов?

— Не му обръщайте внимание! — каза двойника. — Това е игра.

— Действително трябва да съобщим на Барклай — нервно рече Климов. — Ела! — обърна се той към Иос, а на охранника каза: — Вие стойте тук!

Те излезнаха заднишката, като непрекъснато се озъртаха. Лекарят, който явно не бе на себе си, ги последва. Ни жив, ни мъртъв, момъкът застана до вратата. Двойника седна зад масата, покани с жест Май да седне и тихо каза:

— Вакуумджиите си изкараха акъла!

— И още как! Даже и аз! А в камерата кога? Утре ли?

— Разбира се! Точно според прогнозата!

— А кой ще влезе? — попита обърканият Май.

— Идиотски въпрос! — усмихна се Двойника. — Но струва ми се, че и аз вече го задавах веднъж.

— Да, да, разбира се — бързо каза Май. — Аз ще вляза!

— А сега изчезвай оттук! Аз ще се постарая да убедя вакуумджиите, че всичко е било халюцинация. На първо време това е необходимо. — Май си свали престилката.

— Къде да отида?

— Първо върви направи няколко глупости. — Двойника захвърли престилката на Май в чекмеджето на масата. — После иди при Лита, подготви я и я помоли да напише ефектна дописка. Кажи също на Саша и на Юри да бъдат тая вечер свободни, впрочем, аз сам ще им телефонирам.

— Добре — прошепна Май. — А тоя юнак на вратата ще ме пусне ли?

— Аз ще го повикам, а ти бързо ще изчезнеш. Не излизай през входа, скочи от прозореца на коридора на първия етаж! — Той повиши глас: — Ей другарче, я ела тук!

Момъкът боязливо се приближи към масата. През това време Май се измъкна зад гърба му.

БАРКЛАЙ СЕ ПОЯВЯВА

— Стой! — извика Двойника, когато охранникът се извърна към побягналия Май. — Стой!

Заповедта беше рязка и убедителна. Момъкът нерешително поспря. Двойника каза:

— Ела тук!

Момчето послушно се приближи. Подчиняваше се като хипнотизирано.

— Ти защо изобщо си тук? — попита Двойника.

— Изпълнявам заповед — прошепна момчето.

— Каква заповед?

— Да ви пазя... вас... двамата!...

— Ти умееш ли да броиш до две?

— Умея.

— Колко души има пред теб?

— Един! — каза момчето. — А вторият...

— Така — прекъсна го Двойника, — на работа човек трябва винаги да се явява с бистър ум и здрав разсъдък. Ако нещата ти се раздвояват, трябва да си стоиш в къщи! Ясно, нали?

— Ясно... но...

— А сега си свободен! Отивай си!

Момъкът объркано гледаше Двойника, сетне се обърна несръчно и излезе.

Двойника стана, провери гайките на похлупака на камерата. Седна отново до масата и отвори папката. На вратата се почука.

— Влез! — извика Двойника.

Влязоха Климов, Иос и професор Барклай.

— Здравейте, Май Сергеевич! — каза професорът. — Какво става при вас?

— Здравейте, Феодор Иларионович — отвърна Двойника и посочи листите върху масата. — Ето, ровя се в дисертацията на Елкинд. — Той се държеше както при традиционните утринни обиколки на шефа. — Според мен Елкинд прокарва една доста любопитна идея, настина засега без физика, чисто математична... — Той подаде на професора изписаните листа.

След кратка пауза Климов попита:

— Другарю Рубцов, къде е вашият двойник?

— Какво казахте? — Двойника си даваше вид, че не разбира въпроса.

— Извинете, другарю Рубцов — рече Климов, — преди десетина минути ние всички, а и вие в това число, участвахме в низ от странни събития. От тази камера беше изваден човек, който се оказа ваш двойник.

— О! — Двойника небрежно се усмихна. — Нали ви казах, че това е само игра. Шега! Забравете я!

— Каква, по дяволите, шега! — кипна Климов. — Престанете да хитрувате, Рубцов!

— Добре, моля за извинение — усмихна се Двойника. — Аз не предполагах, че вие не сте разбрали!

— Какво не сме разбрали? — възкликна Иос.

— По-тихо, по-тихо! Не биваше да ме наричате психопат и да препоръчвате да ме уволнят. Аз имам твърде остър слух! — Той изгледа с укор Климов. — За отмъщение аз ви дадох малък сеанс по масова хипноза. Но не предполагах, че ще го приемете така болезнено и ще отидете да се оплачете на шефа. — Той се обърна към Барклай: — Извинете ме, Феодор Иларионович, аз съм попрекалил, напоследък много четох Чандрасекар.

Иос каза:

— Но нали имаше гръм и дотича и човек от охраната, и лекар...

— За да стане завръзката — Двойника показва тенекиената обвивка на един малък уплътнител, — аз потраках с тая кутия и целият коридор дотърча. — Той погледна Иос. — Моля ви се, не ме наричайте вече психопат, защото това донякъде е вярно. И не бива за дреболии да ме клеветите.

— Хайде, хайде! — махна с ръка Иос. — Какъв характер, наистина!

— Намирисва на хулиганство! — промълви професорът. — Хулиганство между стените на едно научно учреждение!

— Феодор Иларионович — бързо заговори Двойника, — ако имате половин час, аз бих ви помолил отново да изслушате моята теория. Уверявам ви, че ми се удаде да отхвърля всички възражения, а получените изводи са наистина удивителни...

— Моля да ме извините, Май Сергеевич — прекъсна го бързо професорът, — вие знаете мнението ми за вашите щуротии. И в моя отдел са недопустими никакви, разбирате ли, никакви разглаголствувания по тоя въпрос. Глу-по-сти! Другаде — професорът ефектно показва вратата, — другаде, даже и във вашия любим Институт по пространството, можете да бърборите колкото си щете, но без да заангажирате нашия институт и моя отдел!

— Ясно! — каза Двойника. — И много жалко... А беше толкова проста работа! Впрочем, не можеше и да бъде другояче!

Барклай се запъти величествено към вратата, но, преди да стигне до нея, се обърна:

— И накрая, Май Сергеевич, настойчиво ви моля да престанете с вашите фокуси! Тук не е цирк, а институт за изучаване на вакуума.

Двойника чинно излезе след професора. В коридора той седна до масичката с телефона и набра един номер:

— Ало, Гречишников... Тук е Май Втори... даже не зная как да се самонарека... Стана раздвоение и възвръщане... Изобщо, Саша, нещата се подредиха по-рано, отколкото очаквах... Ще видиш още тази вечер, не се ангажирай с нещо друго! Кажу ми на Бриг! Ще се увериш лично!

Минаващият по коридора Климов чу само последните думи от разговора. Той се разтревожи, че е изтървал началото. Реши занапред да не прави такива пропуски.

Рубцов тръгна към стола точно в определения час. Седна на една маса с някаква девойка от конструкторското бюро и води непринуден

разговор. В лабораторията се върна след четиридесет минути. Докато минаваше през стаята на Климов и Иос, той подметна:

— Поздрав на вакуумджиите! Да живее черната магия!

След това се завря в стаичката си и от време на време оттам се дочуваха тракане, шепот и други звуци, които не направиха на Климов и Иос впечатление, защото бяха нещо обикновено.

Към два часа телефонът иззвъня. Климов побърза да вдигне слушалката. Един глас, приличащ на гласа на Рубцов, търсеше Рубцов. Климов повика Двойника, но този път успя да дочуе всички негови отговори. За съжаление, разговорът се състоеше от съвсем незначителни фрази:

— Няма как, трябва да почакаш!... Ще дойде към три... Не искам да те тревожа... Поздрави Лита... В пет идвам и аз!

В четири часа и тридесет минути Двойника си тръгна към къщи. Той излезе през главния вход, като преди това грижливо закачи на таблото ключа от кабинета си и показа на пазача своя пропуск — съвсем както винаги правеше това Рубцов.

КЛИМОВ НАМИРА ВЕСТНИК

След като Двойника излезе, Климов се промъкна във фоайето и озъртайки се крадливо, взе от таблото ключа от кабинета на Рубцов. С привидно нехаен вид той премина по коридора, без да обърне внимание на любопитния поглед на Иос, който си тръгваше за дома. Щракна ключалката и се озова в кабинета на Рубцов.

В стаичката царуваше идеален ред. Пултът на инсталацията за съгъстяване беше покрит с подвижното стъкло. Апаратурата работеше. На пулта под стъклото светеха оранжевите очички на контролни неонов лампички.

Климов се опита да измъкне чекмеджетата на масата, но не успя — те бяха заключени. След този неуспех той приседна до масата и, като спря да диша, дочу тъничко, трепкащо или по-скоро клокочещо свистене. То беше съвсем тихо и идваше неизвестно откъде. Климов стана и започна да се озърта. Безшумно, на пръсти той обходи стаята. Клякаше, изправяше се. Накрая надникна зад пулта. До самия под видя сандък — също заключен. Той пъкна ключа от вратата на кабинета в ключалката и тя щракна. В сандъка той видя какво свистеше и клокочеше — черното апаратче, поставено на дъното му.

Апаратът имаше перфориран капак, през който се виждаше една голяма мъждукаща генераторна лампа. Около нея имаше безброй микромодулни блокчета. Ако се съдеше по външността на уреда, това беше комутаторен генератор, произвеждащ няколко десетки или даже стотици високочестотни трептения. Климов не можеше да проумее какво търси той в една инсталация за сгъстяване. Той наклони генератора и видя в долната му част скала с цифри. Но те явно не изразяваха мегахерци, защото скалата беше градуирана по дванадесетичната система. До нея стоеше знакът „Г“, изрисуван старателно и красиво върху белия емайл. А на екрана на малкия осцилограф сияеше яркозелена фигура, която по форма приличаше на канцеларски кламер.

Климов пусна прибора и поопипа проводниците. Единият — потънкият, водеше от генератора към пулта, а другият — към уреда. Изведнъж у него се породило желание да изскубне дебелия проводник, да прекъсне тая тайнствена работа на Рубцов, работа, за която той не обелваше дума дори пред най-близките си колеги и която вършеше навярно без знанието на шефа!

— Андрей, къде си? — гръмогласно попита Иос зад гърба му.

Климов трепна и стана.

— Какво има? — рече той с разтреперан глас.

— Това, което правиш, е свинство, Андрей! — каза Иос. — Да се вреш в чужда работа! Хайде да си вървим!

Когато Иос се приближи, Климов бутна с крак капака и сандъчето се затвори, но след това, кой знае защо, той се наведе пак и отвори сандъка. Черният генератор отново засвистя, забълбука. Зелената плетеница заблестя върху екрана. В сандъчето нямаше нищо друго освен апарата. Само отстрани в ъгъла лежеше свит на масур вестник. Климов го извади.

— За какво ти е притрябвал? — каза Иос. — Това е подло!

— Вестниче, ето... доця ми се да почета — изтърси, Климов първото нещо, което му дойде на ум. — Ето, вестниче...

— Не се извъртай! — каза Иос.

Климов демонстративно разпери вестника.

— Да почетем! Новини да понаучим! — говореше той с престорена храброст.

— Какви, по дяволите, новини! — рече Иос, надзъртайки през рамото на Климов. — Вестникът е от миналата година.

— Мислиш ли? — започна Климов, но секна. Около половин минута той се пулеше слисано във вестника, а накрая от гърдите му се изтръгна хриплив вик:

— Николай, коя дата сме днес?

— Двадесет и осми — каза Иос. — Двадесет и осми септември. А вестникът е от двадесет и девети миналата година.

— Миналата ли? Я виж тук! — Климов забодя пръст в датата, отпечатана с тлъсти букви до заглавието.

Иос погледна, вдигна очи, отново погледна.

— Това е утрешният вестник — прошепна Климов.

ФАТАЛИЗЪМ

Май постъпи, както му нареди Двойника. Избяга от лабораторията, спусна се по стълбите на първия етаж. В коридора беше тихо. Като се стараеше да не вдига шум, той отвори прозореца, огледа се и стъпи внимателно на перваза. Прозорецът беше висок. Трябваше да увисне, хванал рамката, и чак след това да скочи.

Вратата на тясното дворче към улицата беше отворена. Пред вратата, с гръб към Май, вървеше заднишком градинарят, хванал дълъг маркуч за поливане. Той остави маркуча на земята и се обърна. Май закрачи важно към вратата и му беше едновременно и страшно, и весело като на хлапак, хванат в чужда градина. Градинарят го изгледа подозрително:

— Гражданино, една минута!

Май прие безразличен вид.

Дворникът го изучи от главата до петите.

— Да ви се намира някоя цигарка? — попита той.

Май бързо бръкна в джоба си.

— Къде сте се изцапали така, младежо? — попита градинарят, докато избираше цигарата от протегнатата кутия.

Май погледна краката си и се ужаси — обувките и панталоните му бяха добре изплескани с вар.

— Спънах се, знаете — каза виновно той, — и паднах... там... — той посочи сандъка с вар, който за щастие се мярна пред очите му.

— А защо влязохте в двора?

— Е... трябваше... — Май изцеди измъчена срамежлива усмивка.

— Друг път недейте! — каза строго градинарят и гордо додаде: — Това е научен институт по вакуума.

— Няма вече, никога вече няма да идвам! — обеща Май и побърза да изчезне, защото се страхуваше, че градинарят ще забележи отворения прозорец.

Този незначителен епизод заплашваше със скандал, но не можеше да доведе до сериозен провал на програмата. Май отлично знаеше това. Иначе Двойника щеше да нареди друго. Той знаеше също, че днешните опасности изобщо не са опасности, и че дори тия, които изглеждат непредотвратими, могат лесно да се избягнат. Абсолютно сигурно. Знаеше и все пак го беше страх — страх от необикновеността на собственото му положение, от тайната, която изведнъж остана осезаема реалност! Утре: когато той сам станеше двойник... тогава щеше да бъде по-лесно... Тогава щеше да знае всичко... Впрочем, всичко ли? В това Май не беше уверен...

От първия изпречил се на пътя му автомат той телефонира на Лита.

— Най-напред, прости за безпокойството! — каза той. — И второ: непременно искам да те видя!

Лита мълчеше.

— И аз — прошепна накрая тя.

— Защо и ти? — нетактично попита той.

— А ти защо?

— О, боже! — рече той. — Моля те, недей цвърка!

— Какво има?... Защо си такъв?...

— Знаеш ли, Лита, днес се появи един човек... Роди се, как да ти обясня, направо възрастен...

— Роди ли се?

— Е да! Аз самият!

— Значи имаш рожден ден?

— А, не! — В гласа му се долавяше нотка на раздразнение.

— А какво тогава? И защо непрекъснато злобееш?

— Лита — каза той умолително, — кога мога да те видя? Трябва да стане колкото се може по-скоро.

— Добре — отвърна тихо тя. — След два часа ще прочета шпалтите. Чакай при градинката, както винаги...

Май излезе от телефонната кабина. Наоколо улицата шумеше. Той гледаше над главите на минувачите. Разсеяно следеше как се плъзгат по обтегнатите проводници токоприемниците на тролейбусите, как се въртят насам-натам строителните кранове. Гледаше покривите, прозорците, небето, по което се точеха струи дим и кръгли пухести облаци. Той мислеше за това, че всички тия видими и невидими движения ще се повторят за него утре до микрон. Че ако поиска, и пред него отново ще застане оная причудлива извивка, която за секунда се е надвесила над фабричния комин. Или пък ей оня, надут от вятъра чаршаф, прострян на балкона на осмия етаж!

— Ей, заплес! — изрева шофьорът на самосвала, който едва не връхлетя върху замисления Май. — Омръзнал ли ти е животът?

Май бързо се отдръпна.

— А може и да ми е омръзнал! — извика той след отминаващия самосвал и изведнъж, обзет от неочакван пристъп на буйство, той се втурна в навалищата от коли.

Май тичаше с широко разперени ръце, тичаше право към колелетата на лимузините, камионите, автобусите. Тичаше и викаше:

— Хайде де, тъпчете! Тъпчете неприкосновения! Не можете да ме убиете!

Виковете му се сливаха с рева на клаксоните, с писъците на спирачките, с ругатните на шофьорите. За секунда движението и в двете посоки се заприщи. В аварийната улична какофония се включиха и три милиционерски свирки...

... Май лежеше възник на асфалта. До него на колене стоеше бледен изплашеният шофьор на малък „Запорожец“, който не беше успял да отбегне хвърлилия се право насреща му човек. Наоколо се бе събрала тълпа. Шофьорът на „Запорожеца“ ломотеше несвързано:

— Сам се надяна... Изскочи отпреде ми... Какво можех да сторя?...

— Шизофреник! — обясняваше друг шофьор. — Такива безплатно трябва да ги мачкат!

— Самоубиец! — потвърди трети. — Щурчо!

Към мястото на произшествието се промъкна милиционер.

— Не докосвайте пострадалия! — разпореди се шумно той, въпреки че никой не мислеше да се докосва до легналия Май. След това се обърна към шофьора на „Запорожеца“: — Документите ви!

Онзи пъкна разтреперана ръка в джоба си и не преставаше да се оправдава:

— Невъзможно беше, другарю старши сержант. Вдясно беше ей тоя камион, вляво — трамвай...

— Ще видим! — прекъсна го милиционерът.

Май се обърна на една страна, повдигна се на четири крака и стана.

— Е, гражданино? — попита милиционерът.

— Нищо! — отвърна Май. — Сам съм си виновен.

Зави и сирената на бърза помощ.

— Дайте път! — заповяда милиционерът.

Май изтича до току-що пристигналата кола на бърза помощ.

— Напразно са ви безпокоили! Здрав съм като бик!

— Сержант! — извика лекарят.

— Здраве желая — поздрави милиционерът. — Ето го пострадалия. Лежеше така...

Лекарят излезе от колата с пъшкане.

— Я си подайте главата!

Май наклони глава и лекарят я опипа, почука Май по ръцете, краката, гърдите. Всичко си беше, както трябва. После попита Май за името, записа си нещо в някакъв лист, даде го на милиционера и след това каза:

— Добре, вървете си! Но друг път бъдете по-внимателен!

— Благодаря ви, прощавайте! — Май тръгна към тротоара. Досрамя го от този побелял лекар, от този старателен сержант, от изплашения шофьор на „Запорожеца“.

— Другарю пострадал! — извика след него милиционерът.

Май спря.

— Няма как, моля ви да платите глоба за ходене по непозволената част на транспортната магистрала — отсече милиционерът.

— Колко?

— Петдесет копейки.

— Не! — каза Май. — Най-малко две рубли и половина. Я колко хора разтревожих! — Той подаде банкнота от три рубли.

— Без глупости! — каза милиционерът, като върна рестото и откъсна квитанцията. — И да се почистите!

— Разбира се. Извинявайте...

— Не трябва да се правят нарушения! Още сте млад за нарушения!

Май влезе в един вход и почисти дрехите си с носната кърпа. Четка дълго и петната от прах по панталона и сакото. „Ей че съм глупак!... Глупав фаталист! Срам и позор!“

Постепенно нервният шок мина. Все пак, той поседя на стълбата двадесетина минути, докато дойде напълно на себе си.

ТЯ НЕ ВЯРВА

Лита закъсня. Май се разхожда търпеливо половин час край градинката, позвъни ѝ няколко пъти на телефона, но без резултат. Тогава се обади на Двойника и го попита дали Лита ще дойде изобщо. Двойника отговори, че Лита ще дойде към три и той трябва да я чака търпеливо.

Май пак тръгна из градинката. Гледаше как падат и се премятат оранжевите листа. На душата му стана леко. След идиотския номер с уличното движение той се освободи от подсъзнателното желание да изпита рисковано това удивителен отрязък от собствената си съдба.

Лита дотърча малко след три. Позачервена, тя притисна буза до лицето му.

— Ти си лош човек! — Май разбра, че това е примирение и прошка. — Знаеш ли какво се случи при нас? Главният свали две снимки и трета колона остана празна. Въпреки че беше набран и текстът...

— Лита — прекъсна я Май, — ела да поседнем!

Те седнаха и Лита се притисна до него.

— Ти скуча ли?

— Не, тоест... да... Извинявай — той се усмихна, — разбираш ли, сега с мен става нещо много необикновено и сериозно. Можеш ли да ме изслушаш?

Тя леко се отдръпна от него.

— Ще получиш чудесна сензация за вестника си — каза Май.

— Тъй ли? — в гласа ѝ имаше разочарование.

— Нали ти сама търсеше нещо подобно?

— Да, да, търся...

— Лита — рече той, — напоследък съм станал малко нервен и груб.

— Да... малко...

— То е, защото се преуморих... Преуморих се с една идея... И днес неочаквано решаващият опит сполучи. Разбираш ли ме?

— Не съвсем. — Тя се сви зиморничаво. Той я прегърна през рамо.

— Аз не обяснявам, както трябва. Днес сполучих с опита си в небивал мащаб. Същинско чудо е, че той излезе сполучлив. В него не вярваше даже братовчед ти. И Бриг не вярваше... Не вярват също и моите колеги физици, които знаят за работата ми и участвуват в нея. И още нещо! Опитът не е завършен. Той се провежда в момента. А началото му ще бъде утре сутринта.

— Краят, искаш да кажеш!

— Не, началото!... О, боже мой, нека да бъде и краят. Това не е важно! Пак започваме да говорим за странични неща! Ето в какво се състои главното: докато протича опитът, аз си имам двойник!

Тя потръпна.

— Какъв двойник?

— Обикновен. Точно такъв, какъвто съм и аз.

Тя го погледна тревожно.

— Само не се бой! — рече той. — Не мисли, че съм се побъркал! Днес можеш да подготвиш дописката за моя опит. С кратко описание и снимка на мен и на двойника ми. Утре тя трябва да излезе във вестника...

Тя отпусна глава и го хвана за ръката. Реши, че не бива да му противоречи. Най-добре беше да се съгласи. А той говореше:

— Ти ми вярваш, Лита, нали? Вярваш ми!

— Мога ли щя задам един въпрос?

— Да, разбира се!

— Знаят ли за това...

— Ясно! — прекъсна я той. — Дали знаят за това моите институтски шефове? Нали това искаше да питаш?

— Да.

— Началникът на отдела не иска и да чуе за моята идея. В резултат на това не можах да подготвя и организирам нищо. Трябваше да направя опит със себе си. Всякога и всякъде колегите ми биха се противопоставяли на подобен опит. Биха направили тайна експертиза, и то чак след една седмица. Те щяха да се съмняват, да се страхуват. Те не

вярват. Аз ги разбирам, в науката нищо не става бързо. Но на мен тая дописка ми е по-необходима отколкото на тебе сензационна находка. И то ми трябва незабавно!

— А защо ти е толкова срочно?

— Защото утре явлението ще се прекрати, няма да съществува. Няма да съществува и Двойника. А е възможно и опитът да е уникален. Може и да е неповторим. Утре ще бъде късно, защото Двойника няма да го има... По-право, мене няма да ме има...

— Какво? Тебе ли?

— Е да! Разбираш ли, строго казано, той... това съм аз... истинският аз, тоест... аз съм двойник, защото... той ще остане да живее, а аз трябва да изчезна...

— Да изчезнеш?

— Да, да! Да изчезна! Това е необходимо и ще стане на всяка цена, но ти трябва да ми помогнеш... за да има достоверност... за да не премълчат опита...

Лита мъчително съобразяваше как да постъпи. Какво трябва да прави човек, когато пред собствените му очи някой близък загубва разсъдъка си. Тя се надигна от пейката и хвана Май за ръката.

— Добре, Май, да вървим!

Тръгнаха по алеята и той ясно почувствува, че тя не му вярва, че го взема за побъркан. Пред вратата на редакцията тя каза:

— Трябва да се връщам. Ти ще си бъдеш ли в къщи?

— Много скоро аз и Двойника ще бъдем тук, в редакцията — отговори той и повтори: — Аз и Двойника! До виждане!...

КАКВО ПИШЕШЕ ВЪВ ВЕСТНИКА

Иос погледна още веднъж датата, вирайки се втренчено във всяка буква, във всяка цифра. Нямаше никакви следи от изтриване или поправки. Той плъзна поглед по първата страница. Уводната статия „Гордо знаме“ разказваше за строителите. Имаше и някаква статия под заглавие „Широка крачка“ и снимка на огромен трактор. Иос обърна първата страница — „Починът придобива крила“, „Вярност към делото“ — нищо необикновено! По-нататък — „Ансамбълът на Баршай, четиридесет години“, фейлетонът „Петната на слънцето“. И накрая — сякаш електрически ток прониза цялото му тяло; той видя

снимка на удивително познато лице. Кой беше това? Да, това беше Климов! Самият Климов!

Иос не успя да разбере видяното (а там с крайчеца на окото си той долови и още нещо, съвсем странно), защото вестникът излетя от ръцете му. Заедно с него излетя от стаята и Климов.

— Палтото си забрави, Андрей! — извика след него Иос.

След като поразмисли малко, той стигна до извода, че най-разумно е да покаже вестника на притежателя му и да зададе съответните въпроси. Но вестника го нямаше — откъмна го побеснелият Климов. Не за да го занесе на Рубцов, разбира се! Иос реши, че е все пак най-добре да позвъни на Май, ако не за друго — поне за да му каже за изчезването на странния вестник.

Още след първия сигнал той чу в телефонната слушалка:

— Добър вечер, Иос!

— Откъде знаете, че съм аз? Още не съм казал и дума!

— Благодаря ви за това, че се оказахте благороден човек!

— Какво, какво?

— Аз зная, че Климов открадна от моя кабинет вестника — каза Рубцов. — Елате при мен, Николай, аз всичко ще ви обясня!

— Е, добре! — въздъхна Иос. — Продиктувайте ми адреса си!

А през това време Климов се носеше с такси към другия край на града. Сърцето му биеше до пръсване. Как мразеше той Рубцов! В него Климов виждаше причината за неумолимо надвисналия позор, който панически предчувствуваше сега! Климов търсеше подкрепа. Подкрепата на съмишленик — такъв, който да е съгласен с него, да не засяга самолюбието му и все пак да е по-силен и по-авторитетен от самия него. Затова той отиваше при професор Барклай...

Професорът лично отвори вратата на квартирата си.

— Моите почитания, Феодор Иларионович — каза Климов. — Извинете за неочакваното нахълтване, но причината, която ме подтикна към тая постъпка, е съвсем необикновена и изисква спешни мерки. — Климов извади вестника и го подаде на професора. — Бъдете любезен да погледнете!

Барклай хвърли поглед върху заглавието и недоволно произнесе:

— Сутрешните вестници аз чета сутрин.

— Това е, така да се каже, утрешният брой, Феодор Иларионович! Вие още не сте го чели! Погледнете датата, месеца, годината. Никакви

поправки няма!

— Един фалшив брой, значи! — каза Барклай безапелационно. — Е, та какво от това?

Климов се понатъжи малко, че тая толкова проста и точна мисъл не бе дошла в собствената му глава. Разбира се, че вестникът е фалшив!

Той забърбори:

— Тоя фалшификат, Феодор Иларионович, е измайсторен не от друг, а лично от небезизвестния Май Сергеевич Рубцов, с цел да привлече общественото мнение на страната на своите фантастични идеи и да дискредитира ръководения от вас отдел. Достатъчно е да погледнете какво е отпечатано на трета страница. Моля, Феодор Иларионович... — Той подаде вестника на Барклай.

От трета страница, право срещу професора, гледаше Климов, снет в цял ръст, а под него стоеше надпис: „Похитителят на тайната“. До него се мъдреше факсимиле от цялата вестникарска страница, която Барклай държеше в ръка, и текст: „Ето го чудото“. А вдясно друга снимка — една миловидна девойка, седнала между двама съвсем еднакви Рубцовци. Разбира се, усмихнати. Отдолу пишеше: „Виновникът за необикновеното събитие, кандидатът на физикоматематическите науки М. Рубцов, неговият двойник и подготвилата този репортаж сътрудничка на редакцията А. Ускова“.

Барклай свали очилата си и ги пхна в калъфа.

— Значи вие сте убеден, че това е фалшификация?

— Точно тъй! — каза Климов. — Убеден съм.

Барклай се замисли половин минута, след това каза:

— Доколкото случаят засяга не само нас, но и вестника, аз мисля, че редакцията с радост ще отговори на това с един убийствен фейлетон, и то именно утре, в самия ден на фалшификацията! С една дума, действайте!

— Напълно съм съгласен. А как да действам, Феодор Иларионович?

— Не губете нито минута, а бягайте в редакцията!

— Разбирам... — Климов не прояви особен ентузиазъм. — Може би вие ще ме подкрепите със своя авторитет?...

— Повече самостоятелност, другарю Климов! Впрочем, откъде взехте вестника?

— Аз... такава... изпусна го Рубцов, като минаваше през нашата стая.

— Аха! Е добре, желая ви успех! — Барклай разтвори пред Климов вратата към стълбището.

двойника в къщи

Май се прибра в къщи. Поскърцването на входната врата му се стори като нещо отколешно и полузабравено, сякаш от сутринта се бе изминал цял месец. Той направи няколко сандвича, приготви масата за двама, сложи да се вари кафе. Вече се смрачаваше.

Май се ядоса, загдето денят мина така безцветно: този глупав инцидент и тия безплодни разговори. Оставаше още само вечерта и нощта...

Неочаквано влезе Двойника.

— Зная за какво страдаш — каза той. — Можеш и да не страдаш толкова.

— Не ме утешавай — рече Май и наля кафето.

— Яж ти! — Двойника отблъсна сандвичите. — Аз обядвах скоро, а ти гладуваш целия ден.

— Както ти вчера.

Двойникът отпи от кафето.

— Не се готвя да те утешавам — рече той, но в тоя момент се разнесе телефонен звън. Двойника вдигна слушалката: — Добър вечер, Иос...

Май изненадан слушаше как Двойника назоваваше събеседника от другия край на жицата благороден човек и как каза, че Климов е извършил някаква кражба. Да разпитва Май не искаше — всичко щеше да се изясни по-късно. И то съвсем сигурно. Такава е съдбата! Съдбата!...

Май дъвчеше сандвичите със сирене и мислеше за това, какво е все пак в края на краищата съдбата. Каква е връзката между закономерността и случая, между фатализма и творчеството...

— Съвсем проста! — обади се Двойника.

— Как? Ти помниш мислите си?

— Ами че как! Сега ти ще си спомниш, че в хладилника има сарфалади.

— Вярно! Трябва да ги взема! — Май извади връзка колбаси, взе ножица, отрязва няколко и започна да яде направо без хляб. — Е, и каква е връзката между фатализма и творчеството?

— Глупав въпрос! — рече Двойника. — Никакъв фатализъм няма! Има само творчество. Иначе ние с тебе не бихме си играли с тая публикация, а щяхме да си лежим върху дивана.

— А защо да не си полежим?

— Ще те полежа аз тебе! Хайде, привършвай с твоя саламен пир!

— Можеш и да не заповядаш! — Май лекичко удари Двойника по врата и веднага получи в отговор същото.

— Дай си ръката! — каза Двойника.

Те опряха лакти на масата и вплетоха длани. Лицата им се наляха с кръв, мускулите им се изопнаха до краен предел. Накрая Май не издържа. Ръката му бавно легна встрани.

— Хлапак! — усмихна се Двойника.

— Чудо голямо.

Телефонът иззвъня отново. Беше Саша Гречишников.

— Защо не се обаждаш? Идваме веднага. Аз и Бриг!

— Институтът по пространството преживява — прошепна Двойника на Май, сетне каза в слушалката: — Бягайте веднага в редакцията на вестник „Живот“. Там ще има пресконференция. Да, да, ще бъдем и ние двамата.

— Май! — каза Май, когато Двойника остави слушалката. — Днес не успях да свърша нищо. Лита не ми повярва!

— Зная, но все пак тя е подготвена вече. Да бъдем благодарни и на това! Хайде да вървим!

Те станаха — с почти еднакви движения, оправиха почти едновременно косите си, огледаха се в огледалото, а от него надничаха два еднакви чифта очи. Две еднакви лица, две еднакви фигури, еднакви тъмносиви костюми. Позите им също бяха еднакви. Май видя това за първи път със собствените си очи. И то не му се понрави.

— Страшно! — тръсна той глава. — Див сън!

— Нищо страшно няма — рече Двойника. — Всичко си е нормално.

Май взе палтото.

— Остави! — спря го Двойника. — Аз нямам палто. Или по-право, ти нямаш!

— Виж каква дяволия...

— Разбира се, без палто е по-ефектно.

Пред входа стоеше такси. От задната седалка Иос се разплащаше с шофьора.

— Почакайте! — извика Двойника. — Сега ще продължим!

Иос се обърна. И замръзна. И изпусна монетите.

— Нищо, Николай! — ободри го Двойника. — Това не е халюцинация. Прощавайте за сутрешната шега! Всичко е съвсем просто — тая сутрин аз се върнах от утрешния ден.

В РЕДАКЦИЯТА

Лита беше потисната. Тя не можеше да разбере какво става с Май. Работата не ѝ спореше, редовете бягаха от очите ѝ. Плачеше ѝ се.

— Аелита Петровна, дайте коректурата на трета страница — изписука тичешком техническият редактор.

— Сега, сега — каза Лита и отново се съсредоточи над вързаната страница. Но и този път от четенето не излезе нищо. Тя излезе в коридора и застана до прозореца. Беше студено. Там някъде, пред входа на градинката, преди час бяха стояли с Май. Лита си помисли, че не биваше да го оставя така прибързано... Трябваше да го поразпита, да направи опит да разбере.

Разсеяно погледна надолу. Пред входа на редакцията спираше такси. От него излязоха трима души. Отпред вървяха двама, всеки от които беше... Май! Нейният Май!

С мълниеносна бързина тя си спомни, че Май ѝ беше споменал за някакъв двойник. Значи беше истина!...

По коридора се показва Май. Той видя Лита и се спусна към нея.

— Само не се чуди — горещо заговори той. — Всичко е наред... Аз съм виновен, че не ми повярва. Говорих несвързано... Виждаш ли ни, двамата?

— Да, двамата — потвърди Двойника и Лита потрепери както тогава, в градината.

— Двамата, двамата — вълнуваше се Май. — Можеш да ни пипнеш. Хвани я за ръката, Май!

Двойника внимателно повдигна отпуснатата ѝ китка:

— Не се бой!

— Не се бой! — каза със съвсем същия глас и Май и хвана другата и ръка. — Слушай, ето го него... тоест аз... върнал се от утрешния ден. Знаеш ли, имам една такава апаратура... за подвакуумно преместване... Направих я от простата камера за сгъстяване. Нали разбираш?

— Не разбирам! — Тя издърпа ръцете си. — Не разбирам, не разбирам!...

Иос ѝ поднесе стол.

— Успокой се, Лита! — заговори Двойника. — Успокой се! — Той я погали по косата. Тя хлипаше и трепереше.

— Представи си например — каза полекичка Двойника, — че влезеш в една мъничка стаичка, че заспиш, а после се събудиш. Отварят стаичката, ти излизаш и се оказва, че се намираш там, където си била преди едно денонощие...

Лита мълчеше, но вече не трепереше. Май каза:

— Повтори ѝ го още един път!

Двойника по-втори. Увещаваше я като малко дете. Когато той млъкна, Лита тихо попита.

— Машина на времето?

— Умница! — каза Май. — Нека бъде машина на времето! Той — Май посочи Двойника — това съм аз, който сутринта излязох от машината.

— Това аз видях със собствените си очи — потвърди Иос.

— Да — каза Лита. — Да. — Тя шумно въздъхна. И се усмихна със зачервени очи. — Разбрах... Но ми се струва като сън...

— Чудесно — рече Май. — И на мен по едно време ми се струваше същото...

— Да вървим! — Лита хвана енергично ръката на Май.

В коридора се показва техническият.

— Аман-заман, Аелита Петровна, третата страница...

— Вероятно ще има нова трета страница, Марк Евсеич — каза Лита. Тя навлизаше в състояние на активна възбуда.

В кабинета на главния редактор Лита влезе сама. След като почака началството да приключи телефонния разговор, тя съобщи, че се е появил сензационен материал за бързо публикуване.

— Днес един човек се върна от утрешния ден.

— Тъй! — без следа от изненада каза началството. — И какво?

— Засякоха се двойници. Единият от тях живее днешния ден за първи път, а другият — за втори. Това е научен опит.

— От кой институт?

— От института за изучаване на празното пространство.

— Вижте какво, другарко... Ъ... Ъ...

— Ускова — подсказа Лита.

— Да... другарко... Ускова! Вие можете да подготвите интервю с тия другари, да побеседвате с техни колеги, а също и с хора от сродните области. Важното е да се подсигуриим срещу фалшификации и дезинформации. Не би било лошо също да се открият и заклеймят консерваторите, които пречат на новаторите. Знаете, днес излезе постановление за борба с рутината в науката. Хубаво би било, ако можем да излезем с факти в това отношение... Освен това материалът ви трябва да се парафира от Академията на науките. Давам ви срок... да кажем една седмица. Стига ли ви?

— Материалът трябва да влезе още днес. За утрешния брой — каза Лита. — В противен случай ще се окажем на опашката. Двойниците са тук. Те чакат вън. Трябва още сега, Иван Илич. Утре ще остане само един двойник. А другият ще замине за днес, тоест от утрешна гледна точка, за вчера... Можем да направим снимки на самото място, в редакцията. Нали една колона от трета страница е празна?... Ще стане приказен материал!

— Хм! — рече главният и скритите зад стъклата очи приеха мечтателен израз. — Вие не сте лишена от журналистическо пламъче. — Той сложи мъничката си длан върху ръката на Лита. — Действително, материалът обещава да прозвучи свежо... Помолете другарите двойници да влязат. И кажете на Люс да повика свободните хора от редакциите и отделите.

ЛЕТУЧКАТА ВЪВ ВЕСТНИК „ЖИВОТ“

Преродена и оживена, Лита изтича към Май.

— Прощавай — каза Двойника, — забравихме да ти представим инженера от нашата лаборатория Николай Осипович Иос. Той е добър човек.

— Чудесно! — Лита стисна ръката на Иос. — Тъкмо ни трябваха ваши колеги. А сега бързо при главния.

— И още нещо — каза Двойника. — След малко ще пристигнат още трима души: твоят братовчед, Юри Бриг, а третия ти не познаваш.

— Бележито! — възкликна Лита. — Хората от сродни области.

Главният поздрави двойниците с ръкостискане. Те му се представиха:

— Рубцов Днешният.

— Рубцов Утрешният.

В кабинета влязоха няколко редактори, кореспонденти и фоторепортери. Разположиха се, запалиха цигари. Главният информира събранието за причината на летучката. Той се изразяваше твърде внимателно, застраховаше се с изрази като: „Както ни уверяват нашите гости“, „Съдейки по техните думи“ и когато даваше думата на Май Утрешния, прибави:

— Би било приятно, уважаеми другарю Рубцов, ако демонстрирате някакъв предмет, донесен от вас от утрешния ден.

Двойника стана.

— Драги другари — каза той. — Да започнем най-добре с предмета, за който спомена уважаемият главен редактор. Ето какво донесох аз от утрешния ден. — Той сложи на масата купчина вестници.

— О! — възрадва се главният. — Това е вече нещо! — Той пое най-горния брой и гласно прочете заглавието. После огледа първата страница. — Тъй, тъй! Всичко е наред! — Разтвори вестника. — Охо! Хорохоренко откликва на днешното постановление с очерка „Да гледаме напред!“ — Той проследи с поглед няколко реда. — Разбира се, както трябваше да очакваме! Общи фрази!

Главният взе втори вестник. Последваха нови коментари. Щом оставяше някой брой, другите го грабнаха. Постепенно всички вестници тръгнаха от ръка на ръка. Дочуваха се възторжени сентенции:

— Охо-хо! „Спартак“ ще натупа тбилисци с два на един, а мачът още не е започнал!

— Гледайте, гледайте, тиражът от държавната лотария! Братчета, дали се продават още билети?

Някой вече викаше в телефонната слушалка:

— Сизов, какво пускаш утре в рубриката „Семейство и бит?“ Не знаеш ли? Ехе, а пък аз знам!

— Да можехме да си доставяме утрешните ръкописи — мечтаеше гласно някой.

— Ще ни карат да работим за вдруги ден!

— Момчета, в двадесет и четиридесет над Курок ще падне метеорит.

— Защо не съобщиш на астрономите? Може да ти дадат награда!

В тоя момент в стаята влязоха Гречишников и Бриг.

— Полюбувайте се, неверници! — тържествено каза Двойника.

— Пипайте и проверявайте! — каза Май.

Саша пристъпи към Двойниците.

— Кой от вас е утрешният? — попита той.

— Аз! — гордо заяви Двойника.

През това време Бриг делово тършуваше из джобовете на двамата. Около тях се насъбраха любознателни вестникари. Приблужи и главният.

— Какво ще каже науката?

— Знаете ли, много е съблазнително да се прави анализ на кръвта им, на потта им и на другите там секрети. Да се направят пълни антропометрични измервания, да се снемат отпечатъците от пръстите им, да се установи идентичността на вътрешните ким органи и скелетите посредством рентгенови лъчи и ултразвукови облъчвания.

— Какво ти казвах! — прошепна Май на Лита. — Тоя твой братовчед се пишеше за най-добрия ми приятел!

— М-да-а! — проточи главният. — Кажете, моля ви се, защо сред вестниците не срещнах нашия?

— Защото го откраднаха.

— Тъй ли?

— За съжаление, да! В тоя експеримент — обясни Май — не вярваше моят научен ръководител, професор Барклай!

— Великолепно! — каза енергично главният. — Рутинер в науката!

— Нещо подобно! Един от неговите приближени ми открадна вестника. Впрочем той ще го донесе тук лично. И дори мисля, че е време вече...

В кабинета боязливо влезе Климов. Плешивата му физиономия трепереше: заслепиха го блесналите светкавици на фотоапаратите. Той се сви, сгъна се на топка и едва-едва пристъпи към бюрото на главния. Но в тоя момент забеляза Рубцов, Иос и двамата сътрудници на

института по изучаване на пространството. Обърна се и тръгна право към другия Рубцов...

— Ето го и него! — съобщи на всеослушание Двойника. — Ето го крадеца на вестник „Живот“. Той открадна от моя кабинет утрешния брой. Така ли е Климов? Защо мълчите?

Климов се обърна несръчно, препъна се в килима и се просна на пода, като изпусна от ръцете си чантата. После скочи и побягна навън.

ДИВЕРСИЯ С ВЗЛОМ

Барклай облече палтото си и с решителни крачки излезе от дома.

— Ще проверя! — мислеше си той на ум. — Ще проверя тая безсмислена ревизия на науката!

Той имаше предвид възмутителните, налудничави идеи на Рубцов. Те ревизираха причинността, нарушаваха втория принцип на термодинамиката, подкопаваха вековни истини и това възмущаваше Барклай. Той мислеше за това, че двама Рубцови не може да има, и то по хиляди причини. Може би, защото имаше закон за съхранение на материята или пък защото, ако имаше двама Рубцовци, трябваше да има и трети! Трети! В противен случай този ужасен втори не би могъл да се появи... Нямахте откъде да се вземе!...

Пазачът, дежурец пред входа на института, дълго не му отваряше. Когато накрая сънливата му физиономия се появи на прозорчето, професорът каза сърдито:

— Безобразно се отнасяте към своите задължения!

Взе всички ключове от своя отдел.

Докато се качваше по стълбата към стаята на Рубцов, професорът още един път състави веригата от умозаклучения: да допуснем, че съществуват двама Рубцови: единият живее редовно днешния си ден, а другият се е върнал от утрешния ден и живее днешния повторно. Но тъй като настоящият момент се намира между днес, когато се появи вторият Рубцов, и утре — когато първият ще влезе в камерата, то сега в камерата трябва да има един трети Рубцов — един Рубцов, който се измества във времето обратно: от утре към днес. Барклай угаси светлината в кабинета. После дръпна ебонитовата ръчка на прекъсвача за общо електрозахранване. Не се промени нищо. Само бълбукащото свистене в камерата престана.

Той започна да отвинтва гайките от похлупака. И тогава се дочуха притъпени, меки удари: бум... бум... Барклай започна да трепери. Звукът идваше от камерата. Бум... бум... Все по-силно и по-силно. Професорът трепереше, но се бореше упорито с желанието да изостави всичко и да включи шалтера. Накрая той отвинти и последната гайка, драсна една кибритена клечка и откряна вратата на камерата. Тя беше празна. И не се чуваха никакви удари.

Барклай въздъхна с пълна гръд. Очакванията му се бяха оправдали. Нямаше никакъв трети Рубцов!

— Амин! — прошепна той. — Финита!

Седна да си отдъхне от напрежението. Значи всичко беше блъф! Блъф! Но Феодор Иларионович беше далеч от тържествуването. Измъчваше го въпросът: какви бяха тия удари?

Неочаквано шалтерът се включи сам и стаята се заля от светлина. Включи се сам! В първия момент заслепеният Барклай не забеляза нищо. Но след това той видя нещо чудовищно: една смътна, полупрозрачна човешка фигура се движеше около таблото с прекъсвача.

— Тоиди! — прошепна тихо фигурата.

— Какво? — извика Барклай.

От камерата се подаде още една полупрозрачна фигура. Последва задавен вик:

— Даг!

— Не! — изрева професорът и се спусна към фигурите. — Ръцете му попаднаха в желеобразна пихтия. Някакви меки обятия обгърнаха краката на Барклай и той се плъосна по корем. И в този момент той позна двете фигури, именно фигури, а не хора — това бяха Рубцовци — призрачни, полуосезаеми, полувидими! Двама!

Опомни се от силна болка в горната част на корема. Лежеше на пода. Вратата на камерата беше затворена и гайките завинтени. А право срещу него вървеше, с потънали в пода като в блато крака полупрозрачният Рубцов.

Той почти нямаше очи. Неясно прозираха черепните му кости; тъканта на дрехите светеше като течено стъкло. Барклай закри лицето си с длани. Той не видя как полупрозрачният се наведе над него, само почувствува върху челото си течливите като вода пръсти. Професорът стискаше ръце и зъби.

— Итис йок — каза стъкловидният. — К-кой си ти?

С невероятно усилие Барклай се извърна, отхвърли от себе си мекотелия и, като допълзя до вратата, ловко изключи светлината и побягна по тъмния коридор. Никой не се спусна да го гони. Пред входа спря да си отдъхне. Покрай пазача мина с добре изиграно спокойствие. А когато излезе на улицата, едва не се сблъска лице с лице със своя сътрудник Иос. Докато Иос влизаше в института, Барклай се скри в сянката на вестникарската будка.

Когато се завърна в къщи, професорът завари съпругата си да върти хула-хуп. Извивайки се като индийска танцьорка, тя въртеше червения обръч около тъничката си талия.

— Спри! — извика ѝ Барклай. След това тръгна към кабинета си. Крачейки от ъгъл на ъгъл, той се мъчеше да си възвърне загубеното равновесие. И да разбере какво точно се бе случило. Седна в креслото и се замисли. Мисълта му бе прекъсната от телефонен звън. — Албумбрук! — извиси се в слушалката някакъв мъжки, като че ли познат глас. — Попирбирпот... — и след това ядосан женски глас: — Извинете, другарю, но току-що постъпилият пациент все напире да ви се обади.

— Какъв пациент?

— Душевно болен. Тук е психиатрична клиника.

— А как се казва вашият болен?

— Как се казва ли?... Сега ще погледна... По паспорт е Климов!

— Благодаря ви! — каза професорът. После порови телефонния указател и набра домашния номер на Рубцов.

* * *

През това време в института дотича Иос. Отвинти гайките и отвори вратата на камерата. Несръчно стъпвайки по пода, полупрозрачният влезе в камерата. Иос го придържаше, а пръстите му затъваха в меката водениста плът. Като се прибра в камерата, полупрозрачният прошепна:

— Ярадогалб. Бла-го-да-ря!

— Останете си със здраве, приятелю! — каза Иос, като тракаше зъби. — Колкото мога, помагам, при все че не разбирам нищо от тая работа.

После зави гайките на капака.

ОБЯСНЕНИЕТО НА ВЪЗЛИТЕ

Домът на Рубцов беше пълен с хора. Двамата Маевци, Бриг, Гречишников, някакъв студент, узнал за необикновеното събитие и успял да проникне в самия му център, фоторепортерът, чиито снимки влизаха в утрешния брой на вестника, някакъв журналист, който се представи за кореспондент на месечника „Март“ и още няколко чевръсти вестникари. Царуваше пълна неразбория. Всички пушеха, спореха, а в центъра на всичко бяха естествено самите виновници за тържеството.

Двойниците бяха порядъчно изморени, защото Бриг със съдействието на Гречишников успя да ги прекара през поредица научни експертизи и анализи. Рубцови трябваше да предадат за изследване частички от зъбите си, снопчета коси, жлъчен сок. Подложиха ги на измервания с апарати за електрокардиограми и енцефалограми. Юрий даже ги пусна да поплуват в басейна, където спортният лекар с помощта на система от силомери доказва съвсем незначително физическо преимущество на Двойника пред Май.

След двучасовите митарства Двойниците заслужаваха почивка, но ако се съдеше по домашната обстановка, тя едва ли щеше да се състои скоро.

— Определеността, желязната физическа определеност — възторжено уверяваше гостът-студент — къде е тя сега?

— Определеността е неприкосновена — уморено каза Двойника, — но причинните връзки са по-широки и многообразни, отколкото е прието да се смята. Още Файман и Дайсон описваха античастиците като частици, съществуващи в обратното време. Бриг и Ермачков установиха аксиоматиката на мега-вълновата функция на съществуването. След него Гречишников даде тълкувание на подвакуумното придвижване. И ето, в хода на тия изследвания аз разгледах въпроса за взаимодействието между вълните на битието, обръщането на времето и резонанса на събитията в съпроводящото поле.

Май се промъкна в кухнята. Отвори прозореца. Вдишвайки свежия студен въздух, той мислеше, че утре, в неговото повторно днес, той ще стане такъв уверен и тържествуващ като Двойника. И му стана жал за изминалите дни на напрежение, за мълчаливата война с

упорития Барклай, даже за неопределеността в отношенията му с Лита. И му дойде на ум, че Двойника постъпи твърде жестоко с Климов...

В същото време Двойника развиваше теорията на интегралната определеност. Премина и към проблема за физическото умножаване. По едно време той спря, погледна часовника си, удари се по челото и като обходи с очи присъстващите, се обърна към Иос:

— Николай Осипович, мога ли да ви помоля за една услуга?

— Заповядайте, Май Сергеевич!

— Отскачете до института, до моя кабинет. Там, на пода край камерата за съгъстяване стои свито едно полупрозрачно същество. Не се плашете от него, отворете камерата, помогнете му да влезе вътре и завинтете добре капака. Това е всичко!

Иос се поколеба, но махна с ръка:

— Ще отида, разбира се.

— Там — обясни на останалите Двойника — някакъв злосторник е изключил тока и е отворил камерата за съгъстяване, където е създадено пространство с обратно време. Трябваше да изляза да включи шалтера и да затвора вратата. Сега инженер Иос ще ми помогне да си вляза обратно.

— Значи вие там сте двама — единият идва от утрешния ден, а другият чака Иос! — попита студентът.

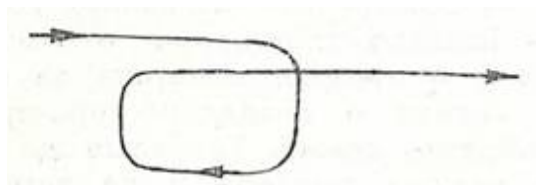
— Точно тъй.

— И всичко сте четирима?

— По време на произшествието бяхме пет — каза Двойника.

Сред слушателите настъпи объркване.

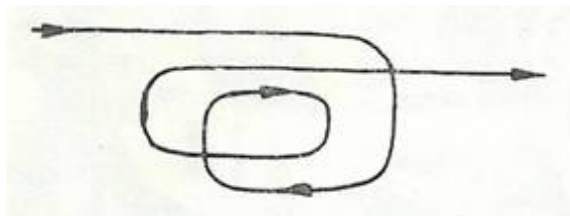
— Добре, погледнете тук! Той нарисува върху покривката на масата възел със стрелки:

— Надясно протича нашето нормално време. Вляво — обратното. Чертежът изобразява линията на съществуването. Докато има възел, от едно тяло могат да съществуват три тела: едно в обратното време и две в правото. А сега да си представим, че върху линията на

съществуването в резултат на външно въздействие възникне втори възел.

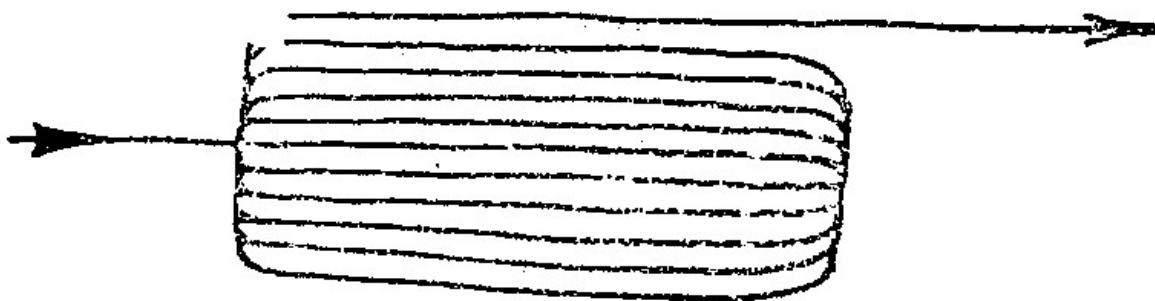
Той нарисова нещо, прилично на канцеларски кламер:

— Колко паралелни участъци виждате тук? Пет, нали? — Той постави стрелките. — Две в обратното и три в правото време. Върху екрана на локатора тая крива служи като сигнал, че опитът протича.

— Браво! — възхити се студентът. — А може би има и по-сложна плетеница?

— Разбира се — каза Двойника. — Например такава... — И той нарисова:

— Тук от всяко тяло се получават единадесет други. Пет от тях благополучно пътуват от бъдещето към миналото, а шест съществуват в нашето време. Ако говорим за съществуването извън камерата, трябва да кажем, че тялото се умножава шест пъти.

— Блестящо! — каза студентът.

УМНОЖАВАНЕ НА ТЕЛАТА

След като присъстващите пошумяха и си поизясниха същността на умножаването на телата, започнаха да ваят въпроси:

— Извинете, другарю Рубцов — обади се журналистът от ежеседмичника „Март“, почуквайки с токовете на обувките си, —

възможно ли е по този начин да се увеличи броят на ъ-ъ-ъ, на футболистите?

— Да, възможно е, колкото и невероятно да изглежда. Но само при условие, че по време на играта не ги осакатяват или убиват!

— Защо?

— Защото нито един от умножените не бива да се унищожава. Нали тогава ще се прекъсне линията на съществуването и няма да има никакъв възел. А някой трябва да се вмъкне в камерата и да отпътува в миналото. Ако един изчезне, локаторът не ще може да регистрира програмирация процес. Изабощо той няма да протече.

— А танцьорите и певците? — попита журналистът. — Те могат ли да се умножават?

— Да, могат. По принцип могат.

— А студентите? — пита студентът. — Макар и само за един ден — в деня преди изпита?

— О, боже! — Глупавите въпроси започнаха да нервират Двойника. — Аз мисля, че могат да се умножават дори неодушевени предмети — електрически грамофони, прахосмукачки, автомобили. Биха могли да се дават под наем таксита с абсолютна гаранция за изправност за цяло едно денонощие. И още нещо може да се умножава. Нещо много важно. Хайде да видим дали можете да се сетите!...

— Парите, парите! — възкликнаха заедно студентът и фотографът.

— Точно тъй! — одобри досетливостта им Двойника. — Онзи ден аз изпробвах инсталацията с една обикновена монета от дваисет копейки. Наистина тя само се удвои, и то за не повече от половин час. Ето я... — Двойника повдигна над главата си беличка монета. — Тази реликва аз задържах като доказателство, че понякога могат да се вземат пари на заем за сметка на бъдещето. Но за съжаление трябва непременно да се върнат. Сумата, получена днес, сте длъжни утре да изпратите в миналото.

— А могат ли да се правят заеми за по-дълго време? — попита с надежда студентът.

— Всяко умножаване става само за едно денонощие, по-точно за 23 часа, 49 минути и 22 ± 3 секунди.

Студентът се натъжи. Натъжиха се и останалите. Не можеше да се вземат пари на заем за по-дълго време. Все пак, някои изказаха

надежда, че всемогъщата наука ще преодолее и тая преграда. В този момент се завърна Иос.

ОБЯСНЕНИЕТО НА ПРОЗРАЧНОСТТА

— Всичко е наред, нали? — попита Двойника.

— Да — каза Иос. — В ред е. Но това беше призрак, а не човек, Май Сергеевич! Вижте, ръцете ми треперят още!

Двойника почувствува, че трябва да даде още някои обяснения.

— Това бях аз, но почти целия в обратното време. Процесът на обръщане на времето е процес на превеждане на обекта от областите на положителната енергия в област на отрицателни енергии. При мен в апарата превръщането се осъществява посредством „тунелен“ ефект, а това значи, че обектът като че ли пропада под празното пространство. За целта има устройство, което аз наричам превръщателна трансмисия. То се включва два пъти — в началото и в края. Трябва да ви кажа, че за живо същество тая операция не е от най-приятните. И така тялото, съществуващо в отрицателното време, притежава отрицателна енергия. Ние, хората от правото време, възприемаме едно такова тяло като празно пространство. Ние не можем да го възприемем, нито да го зафиксираме. Но пълно обръщане на времето в моята апаратура може да се осъществи само при плътно затворена камера. Когато вратата се отвори, в камерата прониква външният свят. Заедно с него прониква и правото време. Подобно нещо става и когато обект с отрицателна енергия влезе в съприкосновение с обект с положителна енергия.

— Аниhilация! Взаимно унищожение! — радостно възкликна студентът.

— Грешите! Правите елементарни грешки! — недоволно каза Двойника. — В кой курс сте?

— Във втори.

— Време е вече да разберете, че тук не става дума за съприкосновение на антитета. Затова няма и никаква аниhilация. Тяло с отрицателна енергия не е антитяло. Странно се обучава днес младежта...

Студентът стоеше поруменял.

— И тъй — заключи Двойника, — никакъв взрив няма да има. Външният свят твърде бавно започва да се размесва с тялото от обратното време.

Атомите и молекулите на двете пространства започват бавно да се завъртат. Тялото постепенно се прехвърля в правото време. През първия час ще станат видими за нас само ония негови частици, които са успели да преминат от едното време в другото. Значи то ще стане полупрозрачно и полунепроницаемо. Обратно, и за него нашият свят ще бъде полупрозрачен! Ясно ли е?

На слушателите не беше съвсем ясно, като се изключат, разбира се, физиците. Но на Двойника беше омръзнало да обяснява. Той намигна на Йос и отсече:

— Който не е разбрал, да постъпи в университета! Има ли други въпроси?

След кратка пауза журналистът все пак попита:

— Удало ли ви се е, другарю Рубцов, да установите личността на престъпника, който незаконно отвори камерата?

— Не, аз ви казах, че не успях да видя лицето му.

— И той не е ли арестуван!

— Не, разбира се.

— Е, щом е тъй, аз ще се погрижа... — каза журналистът и демонстративно излезе.

Другите многозначително се спогледаха.

Телефонът иззвъня и Двойника вдигна слушалката:

— О, добър вечер, Феодор Иларионович!... Не, не очаквах, съвсем не очаквах... Много добре... Отдавна беше време... Разбира се, разбира се... Благодаря!

Двойника не вярваше на собствените си уши: професор Барклай изявяваше пълното си съгласие с опитите на Рубцов. Казваше, че е ревизирал отношението си към него, че е убеден във възвръщането на Рубцов от утрешния ден и че утре по негово собствено нареждане на последния опит ще присъствуват представители на печата, киното и телевизията...

КРАЯТ НА ДЕНЯ

Лита излезе от редакцията с повишено настроение. Този богат със събития, объркан, тревожен ден вече не я учудваше. Сега, накрая, той се бе превърнал в празник. Тя не си спомняше страховете, болезненото недоумение и сълзите. Раздвояването на Май не я плашеше вече. Сега то и изглеждаше интересно и даже смешно. Там в редакцията тя се бе

забавлявала, като различаваше днешния Май от утрешния. Това Лита правеше тъй безпогрешно, че Юри Бриг охкаше и се възхищаваше, сякаш Литината интуиция беше по-загадъчна и от самото раздвоение.

Седнала в полупразния тролейбус, Лита мислено преценяваше в какво се състоеше разликата между двамата Майевци. Утрешният, реши тя, беше по-мъжествен, по-ловък, по-уверен. Дори по-самоуверен, отколкото би й се искало на нея самата. Затова пък днешният Май беше по-тих и по-топъл. И като че ли по-послушен. Слушаше утрешния. И двамата бяха други, не такива, какъвто беше Май вчера. След като направи тази констатация, Лита си пофантазира мъничко на тема раздвоените мъже.

Близо до дома на Май светеше огнен надпис „Гастроном“. Светеше силно и примамливо. Като пресметна размера на неочаквано спечеления хонорар, Лита реши, че е уместно да похарчи в тоя Гастроном двадесетте рубли, отделени за пантофки — същите пантофки, чиято покупка бе отлагала няколко пъти.

При Май тя се яви с два тежки пакета. Лита влезе тъкмо когато Саша Гречишников деликатно разгонваше гостите. Той уверяваше, че Двойниците трябва да си починат след напрегнатия ден, особено Май, на когото предстоеше пътешествие във вчерашния ден. Гостите кимаха с глави, обличаха се и поглеждаха накриво редицата бутилки, които Лита строяваше по перваза на прозореца.

Накрая вратата се затвори зад гостите и Саша попита Лита:

— Е, как е, братовчедке, готова ли е утрешната сензация?

— Ох, момчета! Това беше фурор! На вестника, който донесе Май, имаше малко петно от мастило върху третата колона отдолу, а върху нашия вестник отначало нямаше нищо. Работниците от печатницата обезумяха съвсем. Технологът на цеха доста си игра, докато изкурдиса петното. С една дума, нашият вестник прилича на твоя като две капки вода — кимна тя на Двойника. — Снимките са абсолютно еднакви. Текстът на една дописка отначало беше малко по-друг, но главният го поправи.

Юри извести:

— Внимание! Благодарение на съобразителността, яркия темперамент и щедрата безкористност на научно-вестникарската фея Аелита Ускова се обявява извънредно разведряване на атмосферата. — Той отпуши тапата и разля вино по чашите. — Отсега нататък

забранявам всякакви професионални разговори! Да живеят размножените Маевци! Ура!

— Ура! — подхванаха всички.

ПРЕД СТАРТА

Сиво есенно утро. И звън на будилника. Диванът беше празен, Двойника го нямаше. Върху масата лежеше бележка „От хуманност ти разрешавам да поспиш още един час, отивам да направя подготовка, начало 10.40. Двойника.“

Май размаха машинално ръце и крака, въобразявайки си, че прави гимнастика. Взе студен душ, изтри се грижливо и едва тогава се разсъни напълно, измуча доволно и тръгна да се бръсне. Нямаше нищо особено — беше се наспал добре. И всичко си беше нормално. И настроението му също, само беше малко напрегнат, като студент пред изпит. Започна да си тананика под нос прилепчивото вчерашно: „Вакуумджии-локумджии“.

Докато закусваше, той мислеше върху възможността за матрично представяне на функцията на съществуването. Но не му идваше нищо на ум.

* * *

Беше малко след десет, когато Май излезе от къщи. И веднага почувствува, че е заобиколен от любопитни погледи. Някакъв момчурляк изтича на стълбищната площадка. Когато Май мина надолу, момчето го гледаше, повесено през перилата. Долу също имаше младежи. Те стояха на купчина и нарочно не поглеждаха към минаващия Май. На ъгъла стоеше „Волга“, която тръгна, щом Май я задмина. „Започвам да придобивам комплекс за преследване“ — помисли си Май. „Волгата“ стигна до автобусната спирка и спря. Напук на нея Май реши да не чака тролейбуса, а да тръгне пеш. Когато след известно време се обърна, „Волгата“ си стоеше на мястото, но на около двадесет крачки от Май вървеше един от младежите, който се беше въртял пред къщата. Друг младеж от същата група видя на противоположната страна на улицата.

„Е, какво? Съдба!“ — реши Май и седна на една пейка. Искаше му се да офейка от неканените телохранители. И го хвана яд, че тъй скоро — само след половин час, започваше опитът.

Момъкът зад Май приближаваше. Ето го съвсем близо. Вървеше, без да бърза, като че ли се разхождаше. И не поглеждаше към Май.

— Ей, гражданино! — повика го Май.

— Мене ли? — обърна се младежът.

— А вие кого? Нали мен?

— Моля? — заекна момъкът.

— Нали мен охранявате?

Младежът не отговори. Стоеше полуобърнат към Май и мълчеше. В това време пристигна и „Волгата“. Тя спря до самата пейка и от нея изскочи вчерашният гост-журналист, който разпитваше за умножаването на футболистите.

— Здравейте, Май Сергеевич! Да ви откарам ли?

— Къде?

— В института. Разполагам, както виждате, с транспортно средство.

— Не разбирате ли, че нищо не може да ми се случи! — заговори раздражено Май. — Нищо не може да ми попречи! Защо се навирате, дете не ви е работа?

Журналистът хич не се смути:

— За да има уред, Май Сергеевич, и за безопасност. Създава се прецедент. Наш дълг е...

— Вървете по дяволите!

— Е добре — започна да го успокоява събеседникът. — Починете си! Само не се вълнувайте!

Той седна в колата и бавно я подкара. Младежът също се отдалечи тихичко.

Май изчака една минута и почувствува, че не може така безропотно да се подчинява. Както и вчера сутрин, той отново бе завладян от отчаяния стремеж да изпита тази строга предопределеност на събитията, да извърши някоя глупост... Огледа се... Бързо се вмъкна в един параден вход. Под стълбата имаше врата към двора. В двора беше пусто и тихо в сравнение с шумната улица. Имаше само няколко дървета. Май се спусна към едното, забутано в дъното на двора, скри се зад стъблото и се огледа. Нямахше никой. Той подскочи, хвана се за

дебелия клон, издигна се на ръце и се покатери на високата ограда. Зад нея имаше тясна уличка. Той скочи от оградата и чу яростен кучешки лай. „Пуснали са подире ми куче“ — мярна му се в ума. Побягна вдясно по уличката, а в ушите му бучеше този противен лай. Зад ъгъла беше спрял „Москвич“. Вратата му бе откряната, а на няколко крачки по-нататък шофьорът пиеше лимонада от уличен автомат. Като маймуна Май се вмъкна в колата, освободи спирачката и натисна газта. Понесе се напред.

— Стой — закрещя шофьорът лудо. — Стой! — И пак се чу лаят на кучето.

„Напред! Напред!“ — самоподканваше се Май. Точно пред очите му просветваше автомобилният часовник. Той показваше десет и дванадесет минути.

Май гонеше машината, криволичейки по пресечките. Беше го обзело хлапашкото желание да надхитри телохранителите си и да се яви в института без охрана, сам. Обхванат от нахална безочливост, той пресичаше ъглите по тротоара, ловко профучаваше край знаците за забрана. Още два завоя, неправилно пресичане на широкия булевард — и той беше вече до целта. Спря „Москвича“, изскочи от него и... видя отпреде си същата „Волга“, от която искаше да се измъкне. По всяка вероятност тя беше пристигнала преди него. А край „Волгата“ стоеше Двойника в бяла работна престилка. И до него — журналистът, който, като видя Май, му махна с вдигната ръка. В този жест имаше и приветливо успокоение, и великодушна прошка.

Май не искаше да го гледа. Влезна направо във входа.

Вместо портiera във входа имаше двама войници с автомати. Изпъчили гърди, те стояха „мирно“ и държаха „равнение към Май“. И изведнъж Май се отърси от всичките си детински прищевки. Той отпусна покорно ръце.

СТАРТЪТ

Май погледна часовника си. До опита оставаха единадесет минути. Почувствува, че не всичко е направено, че е забравил нещо важно. Излезе през главния вход на улицата и едва не се сблъска с главния редактор на вестник „Живот“.

— Здравейте, Май Сергеевич! Радвам се да ви видя!

Зад главния редактор стояха Лита и фотографът. Май им кимна, без да ги погледне.

Влязоха във входа. Широкоплещестите войници, застанали от двете страни, ги пуснаха безпрепятствено.

— А къде е портиерът?

— На разпит — каза Двойника. — Изглежда, че е съобщил нещо, от което на един наш общ познат ще му стане доста горещо.

— Какво дрънкаш?

— Нищо. Впрочем, Климов е отседнал в местната лудница.

Лита се върна с цяла купчина вестници. Май машинално ги напъха в джобовете си.

— Момчета — Лита боязливо ги хвана под ръка, — аз цяла нощ си мислех нещо. Да ви го кажа ли?

— Разбира се — рече Двойника.

— Какво би се случило, ако Май не влезе в камерата?

— Това не може да стане — отвърнаха едновременно двамата.

— Защо? Нали ти, Май, можеш да се откажеш? И тогава ще останете двамата.

— Не, няма да останем двамата. Тогава целият свят би трябвало да се върне във вчерашния ден. Целият свят! А това не може да стане, защото няма как да се побере в камерата.

— Не разбирам.

— Когато предскажат едно слънчево затъмнение, то трябва да се състои, нали?

— Не, не! — Лита поруменя и заговори объркано. — Нали може преди затъмнението... е-е... да кажем... да се бомбардира Луната с някакъв снаряд...

— Опитай се да я бомбардираш! — усмихна се тъжно Май.

... Когато до старта останаха пет минути, двете крила на вратата в кабинета на Рубцов се разтвориха. Пред камерата стояха двамата Маевци. Те бяха в еднакви работни престилки, без едно средно копче. Лицата и позите им бяха съвършено еднакви. До тях стоеше професор Барклай, върху лицето на когото бе изписана парадна тържественост. Там беше и преbledнелият от неспокойствие институтски лекар, когото Двойника едва успя да убеди в безопасността на предстоящия опит.

Те стояха под ослепителните струи на прожекторите. След гърма от аплодисменти стана съвсем тихо. Чуваше се само приглушеното

бръмчене на кинокамерите.

Професор Барклай се окашля и пристъпи напред.

— Драги колеги — каза той, драги гости! Ние сме радостни да ви приветствуваме между тия стени. Както знаете, сега тук започва опит, който, така да се каже, е нещо повече от исторически. Аз бих го нарекъл епохален. Става дума за победа на човечеството над онова, което се смяташе за несъкрушима и неизменна основа на майката-природа...

В стаята бързо, но безшумно влезе журналистът. Той се надвеси интимно над главния редактор на вестник „Живот“, пошепна му нещо, след това повика Двойника и му каза на ухото:

— Професор Барклай е призован при следователя във връзка с делото по незаконното отваряне на камерата.

— Остави го да си довърши речта! — каза Двойника.

Главният редактор вече инструктираще енергично Лита и фотографа:

— Още днес ще пуснем материал за тоя оратор под заглавие: „Лицето на рутинера“. Снимайте го, чувате ли, не го изпускате от очи!

А в това време Феодор Иларионович завършваше своята реч:

— Ако тоя експеримент, подготвен в поверения ми отдел с участието на талантливия и упорит Май Сергеевич Рубцов, се окаже повторим, това ще има огромно практическо значение. Ще стане възможно суровинните източници да се умножават многократно... — Той погледна часовника си, обръщайки се към Рубцов, и каза спокойно и строго: — Моля ви да започнете експеримента!

Но Двойника, без да чака разрешение, вече отвинтваше гайките от тежката врата на камерата. И ето, тя се отвори.

— Прожекторите, моля! — извика Двойника.

В ярко осветената камера се мярнаха неясните очертания на почти прозрачен човек.

— Това е Май Рубцов, който вече се движи в миналото. Същият този, когото виждате сега пред вас и който след малко ще влезе в камерата — той посочи застаналия до него Май. — А сега, време е да влизаш, Май. Пригответи се... Внимание... Марш!

Май със скок влезе в камерата.

— Почакайте! — застана глухо лекарят. — Това е невъзможно! Това е убийство!

— Всичко си е наред, докторе — рече Двойника, като завинтваше гайките. — Нали се разбрахме? Няма никакво убийство! Аз съм си жив и здрав! — Той завинти и последната гайка.

Докторът се отпусна на стола, прикривайки с длан очи. И в тоя момент се разнесе тътнеж, подобен на гръм. Той изпълни цялата стая, накара всички да млъкнат зашеметени. И после отслабна, отдалечи се, стихна съвсем...

— Край — каза Двойника, престанал вече да бъде двойник. — Експериментът започна... и завърши! Сега може да се прекъсне токът и да се отвори!

Той изключи прекъсвача, отвинти отново гайките и отвори вратата на камерата. Прожекторите я осветиха. Там нямаше нищо. Камерата беше съвсем празна.

И тази празнота подействува на присъстващите по-силно, отколкото скока на Май, привидението и гърмът. Празно! Празно — там, където току-що влезе човек!

... Лита гледаше Май с разширени очи. Беше се променил неимоверно. Превит от умора, той съчетаваше в себе си и този, който остана, и онзи, който замина в миналото. Тя долови в него нещо скъпо и твърде човешко, един път изгубено и после пак придобито: той вече не знаеше какво ще стане по-нататък...

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой 11/1964 г.

Разказът е публикуван с графично заглавие, изобразяващо двойната примка от сюжета.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.